Slots- og Kulturstyrelsen
Afdeling Nykøbing Falster

Fejøgade 1
4800 Nykøbing Falster
Telefon 33 95 42 00

post@slks.dk
www.slks.dk

Mark Schmidt Hvalsøe Hansen
Kædebyvej 35, Kædeby
5932 Humble

Fremsendt via digital post til CVR 30134605

30. august 2022
Jour. nr. : 20/02181

Oplysning om sag om ulovlig ændring af diger og din mulighed for at søge om tilladelse

Kære Mark Schmidt Hvalsøe Hansen

Slots- og Kulturstyrelsen er ved henvendelse fra Dansk Naturfredningsforening blevet bekendt med, at der er sket ændring i tilstanden af de beskyttede diger dige D00. 038. 606 beliggende på matrikel 13h, Helsned By, Humble, og dige D00. 011. 394 beliggende mellem matrikel 13h, Helsned By, Humble og matrikel 7a, Humble By, Humble, Langeland Kommune. Ifølge styrelsens oplysninger er du ejer af ejendommene 13h og 7a.

Tilstanden er ændret ved, at der bliver fjernet omtrent 120 meter af dige D00. 038. 606 mellem 1992 og 1995. Fra og med 2004 ses tydelige kørespor over digets norlige ende, hvilket ser ud til at blive til en regulær åbning på omtrent 8 meter i 2010. Mellem 2020 og 2022 fjernes resten af dige D00. 038. 606.
Mellem 2017 og 2018 forsvinder omtrent 170 meter af dige D00. 011. 394.

Digerne er beskyttede efter digebekendtgørelsens § 1, stk. 1, pkt. 4, da de fremgår af 4 cm-kortet i seneste reviderede udgave forud for 1. juli 1992.

Der må ikke foretages ændring i tilstanden af beskyttede sten- og jorddiger, jf. museumslovens § 29 a, stk. 1.

Overtrædelse af museumslovens § 29 a, stk. 1
Efter de oplysninger, der foreligger i sagen, er det Slots- og Kulturstyrelsens opfattelse, at den ovenfor beskrevne ændring i tilstand af de pågældende diger er en overtrædelse af museumsloven.

Efter museumslovens § 29 p, stk. 1, påhviler den til enhver tid værende ejer eller bruger af en ejendom at bringe et ulovligt forhold i orden. Slots- og Kulturstyrelsen skal påse, at bestemmelsen overholdes jf. museumslovens § 29 o, stk. 1.

Du kan i særlige tilfælde få tilladelse, hvis du ønsker at ændre et dige
Kommunen kan i særlige tilfælde give tilladelse til en ændring af tilstanden af et beskyttet sten- og jorddige.

Udgangspunktet er, at du skal søge tilladelse til at ændre digerne, inden du gennemfører ændringen.

Kommunen kan også give efterfølgende tilladelse til, at du kan opretholde en – ulovlig – ændring af et dige (dvs. retlig lovliggørelse). Kommunen giver kun tilladelse »i særlige tilfælde«. Det betyder, at udgangspunktet er, at et ændret dige skal bringes tilbage til den tilstand, det havde før ændringen (fysisk lovliggørelse).

Kommunen foretager en konkret vurdering af, om der kan gives tilladelse ud fra den faste praksis på området. En væsentlig jordbrugsmæssig- eller anden økonomisk interesse er f. eks. ikke tilstrækkelig årsag til at opnå en tilladelse.
Der må desuden være tale om et dige eller en digestrækning, der ud fra fredningsmæssige hensyn ikke har en særlig interesse. Derudover må der være tale om en tilstandsændring, der skønnes at være uden betydning for bevaring af en væsentlig helhed.

Ansøgning om tilladelse
Hvis du vælger at søge kommunen om tilladelse til at bevare de nuværende forhold, skal dette ske snarest og senest inden fristen i dette brev.

Ansøgning kan sendes til:
Langeland Kommune
Fredensvej 1
5900 Rudkøbing

I mange kommuner er der mulighed for at udfylde ansøgningen digitalt. Hvis dette er tilfældet i din kommune, kan du finde ansøgningsskemaet på: www. bygogmiljoe. dk

Husk at orientere Slots- og Kulturstyrelsen, hvis du vælger at søge kommunen om tilladelse.

Ansøgningen skal indeholde følgende oplysninger

- Ansøgers navn og adresse
- Oplysning om matrikel, ejerlav og kommune, hvor digerne ligger (angiv gerne digernes placering på et kort)
- Beskrivelse af det, du ansøger om (beskrivelsen skal være så deltaljeret som muligt)
- Begrundelse, der beskriver hvorfor du ønsker tilladelse for de nuværende ændringer (eventuelt vedlagt fotodokumentation af nuværende forhold)

Praksis for at give tilladelse er restriktiv, dvs. at tilladelse kun gives i særlige tilfælde. Hvis du søger om tilladelse, kan du og andre klage over kommunens afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet efter museumslovens § 29t, stk. 1.

Kommunen kan i forbindelse med en tilladelse stille vilkår om etablering af et erstatningsdige eller -biotop, der udgør en tilstrækkelig erstatning, for det nedlagte. Hvis du ønsker, at kommunen skal tage stilling til et eventuelt erstatningsdige, i forbindelse med din ansøgning om tilladelse, kan du kontakte kommunen herom.

Vi skal henvise dig til i givet fald at søge om tilladelse **inden den 27. september 2022**

Sagens forløb herefter
Hvis du ikke ønsker at søge om tilladelse, kan du kontakte os for vejledning om, hvordan du reetablerer digernes tilstand.

Slots- og Kulturstyrelsen skal påse at ulovlige forhold bringes i orden. Når fristen udløber, vil vi tage stilling til sagens videre forløb. Du skal være opmærksom på, at får du *ikke* tilladelse til tilstandsændringen, kan vi påbyde dig at bringe digerne tilbage til den tilstand, de havde før ændringen (fysisk lovliggørelse).

Du skal være opmærksom på, at du kan klage over kommunens afgørelse mens du ikke vil kunne klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet over et påbud fra Slots- og Kulturstyrelsen om at bringe digerne tilbage til den oprindelige tilstand.

Du vil få mulighed for at komme med bemærkninger over for Slots- og Kulturstyrelsen, inden styrelsen evt. træffer afgørelse i sagen.

Lovgrundlag
Reglerne om bevaring af sten- og jorddiger er fastsat i museumsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 358 af 8. april 2014, som ændret ved lov nr. 1715 af 27. december 2016, og i bekendtgørelse nr. 1190 af 26. september 2013 om beskyttede sten- og jorddiger og lignende (digebekendtgørelsen).

Ifølge museumslovens § 29 a, stk. 1, må der ikke foretages ændring i tilstanden af sten- og jorddiger og lignende.

Hvilke diger, der er beskyttede, fremgår af § 1 i digebekendtgørelsen. Efter bekendtgørelsen er følgende diger som udgangspunkt beskyttede: 1) stendiger, 2) offentligt ejede diger, 3) diger, der ligger på eller afgrænser beskyttede naturtyper og 4) diger, der er angivet på 4 cm-kortet i den seneste reviderede udgave forud for 1. juli 1992.

Undtaget fra beskyttelsen er dog: 1) Diger i by- eller sommerhuszone, medmindre de ligger i grænsen til landzone, 2) kirkegårdsdiger, 3) havediger, medmindre de er ældre diger langs med landsbygader m. v. , 4) oversvømmelsesdiger langs vandløb, 5)

kystbeskyttelsesdiger, 6) sand- og snefygningsdiger og 7) støjvolde. Digerne kan også være beskyttet ved en konkret udpegning foretaget af kommunen.

Kommunalbestyrelsen kan i særlige tilfælde dispensere fra forbuddet mod tilstandsændringer i § 29 a, stk. 1, jf. § 29 j, stk. 2.

Kulturministeren skal foranledige et ulovligt forhold lovliggjort, medmindre forholdet har underordnet betydning, jf. museumslovens § 29 o, stk. 4. Kulturministerens kompetence er delegeret til Slots- og Kulturstyrelsen med bekendtgørelse nr. 1441 af 12. december 2010.

Det påhviler den til enhver tid værende ejer eller bruger af en ejendom at berigtige et ulovligt forhold, jf. museumslovens § 29 p, stk. 1. Overtrædelse af museumslovens § 29 a, stk. 1, om beskyttelse af diger kan straffes med bøde.

Flere henvendelser fra os
Du kan som ejer modtage flere henvendelser fra os, hvis der konstateres flere tilstandsændringer på beskyttede sten- og jorddiger eller fortidsminder på din ejendom.

Hvis du har spørgsmål
Du kan læse mere om beskyttede diger samt museumsloven på styrelsens hjemmeside: https://slks.dk/omraader/kulturarv/beskyttede-sten-og-jorddiger

Hvis du har spørgsmål, er du velkommen til at kontakte os. Oplys venligst sagens journalnummer, som findes øverst i dette brev.

Sådan håndterer vi dine personoplysninger
Slots- og Kulturstyrelsen behandler dine oplysninger efter reglerne i databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven. Se mere på vores hjemmeside: https://slks.dk/persondatapolitik

Venlig hilsen

Liv Boné
Fuldmægtig, biolog
Center for Kulturarv
Fortidsminder

Kopi er sendt til
Langeland Kommune

Ofte stillede spørgsmål

Hvorfor får jeg brev fra Slots- og Kulturstyrelsen?
Styrelsen fører tilsyn med landets beskyttede sten- og jorddiger. Bliver styrelsen bekendt med forhold, der er i strid med reglerne, skal vi sørge for, at det ulovlige forhold bliver bragt i orden, medmindre forholdet er af underordnet betydning. Det er den til enhver tid værende ejer eller bruger af ejendommen, der skal lovliggøre et ulovligt forhold, jf. museumslovens § 29 p, stk. 1.

Må de tilsynsførende besigtige diger på min ejendom, uden at jeg er med?
Slots- og Kulturstyrelsen og de personer, der af styrelsen er bemyndiget til at føre tilsyn, typisk et museum, har efter museumslovens § 29 r, stk. 1, uden retskendelse adgang til offentlige og private ejendomme for at udøve de beføjelser, der er tillagt dem i medfør af bestemmelserne i museumslovens kapitel 8 a om bevaring af diger. Tilsvarende gælder lokaliteter, der helt eller delvis benyttes erhvervsmæssigt. Den, der fører tilsyn, skal forevise legitimation efter anmodning.

Hvorfor har museet ikke kontaktet mig inden besigtigelsen?
Besigtigelser i forbindelse med styrelsens tilsyn sker som udgangspunkt uanmeldt og ofte uden kontakt til ejer eller bruger under selve besigtigelsen. Museet har som udgangspunkt ikke oplysninger om ejerforhold ved besigtigelsen.

Hvad er en tilstandsændring?
Der er forbud mod fysiske indgreb i selve diget. Det vil sige, at handlinger, der indebærer påvirkning af digets indhold og overflade, er forbudt. Græsning på diget er tilladt, hvis græsningen ikke beskadiger diget. Det er også tilladt at foretage pleje af bevoksningen, så længe plejen ikke medfører fysiske indgreb i diget. Det er derfor ikke tilladt at fjerne rødder og stød fra fældet bevoksning.

Er der 2 meter-beskyttelseszone omkring digerne?
Nej! Der er ikke beskyttelseszone omkring digerne. Det er derfor tilladt at dyrke eller bygge helt op til kanten af et dige. Dog kan en tilstandsændring af et dige forårsaget ved, at der plantes eller bygges helt op til diget, som herved lægges i permanent skygge, muligvis også være i strid med reglerne. Kontakt kommunen, hvis du er i tvivl om, hvorvidt noget kræver tilladelse fra beskyttelsen.

Hvor kan jeg se, om der er beskyttede sten- og jorddiger på min ejendom?
På hjemmesiden 'Miljøportalen, Danmarks arealinformation', findes der en vejledende registrering over beskyttede sten- og jorddiger. Registreringen er kun vejledende, og hvis du er i tvivl, om der er beskyttede diger på din ejendom, kan du kontakte kommunen.

Hvordan kan jeg vide, at der har været et dige, hvis det er fjernet?
Slots- og Kulturstyrelsen anvender de tilgængelige luftfotos, historiske topografiske kort og højdemodellerne fra 2008 og 2015 til at afklare, om registreringen af et dige er korrekt. Du kan finde de historiske kort på hjemmesiden 'Historiske kort på nettet'.

Luftfotos og højdemodellen findes på 'Miljøportalen, Danmarks Arealinformation'.
Ældre luftfotos kan findes på 'Flyfotoarkivet' eller muligvis på kommunens hjemmeside.

Kort over digernes placering i den vejledende registrering over beskyttede diger

4 cm-kortet i seneste reviderede udgave forud for 1. juli 1992, som beskyttelsen er baseret på. Digerne er tegnet ind med fed, sort digesignatur. Den tynde sorte streg er ejerlavsgrænsen:

Luftfotos

Luftfoto fra 1992. Fotoet bekræfter at digerne var intakte, da digebeskyttelsen trådte i kraft. Pilene markerer her digernes forløb:

Luftfoto fra 1995. Her er fjernet 120 meter af dige D00.038.606:

Luftfoto fra 2004. Der ses kørespor i den nordligste ende af dige D00. 038. 606:

Luftfoto fra 2008. der ses kørespor i den nordligste ende af dige D00. 038. 606:

Luftfoto fra 2010. Her er overkørslen på dige D00. 038. 606 blevet til et decideret brud:

Luftfoto fra 2017. Her ses dige D00. 011. 394 endnu intakt:

Luftfoto fra 2018. Her er der blevet fjernet omtrent 170 meter af dige D00. 011. 394:

Luftfoto fra 2020. Her er resten af dige D00. 038. 606 endnu intakt:

Luftfoto fra 2022. Her resten af dige D00. 038. 606 fjernet:

Original 1 kort over Helsned ejerlav, opmålt i 1810. Digerne D00. 038. 606 og D00. 011. 394 er markeret med rød streg på kortet. Det ses at en del af dige D00. 011. 394 markerer ejerlavsgrænsen mellem Helsned By og Humble By:

